

Mark- och Miljödomstolen

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Remissvar - En robust skogspolitik för att aktivt skogsbruk

Utredningarna och förslagen på lagändringar inom miljöområdet har på senare år varit många och förefaller inte avta. Utredningar bedrivs parallellt, utan någon synbar samordning, med olika direktiv och utmynnar i förslag som i vissa avseenden inte är förenliga med varandra.

Mark- och miljödomstolen vid Östersunds tingsrätt har besvarat flera remisser under de senaste åren. Remisstiderna har ofta varit korta och utredningarna har ofta varit omfattande. Arbetssättet med korta remisstider samt parallella och svårförenliga utredningsförslag medför svårigheter att skapa en tydlig bild av de lämnade förslagen och de förväntade konsekvenserna av förslagen.

Utredningsuppdraget har genomförts utifrån de direktiv som givits. Domstolen vill inledningsvis framhålla att ansatserna att göra skogsbruket mer förutsägbart för markägarna är vällovligt. Domstolen anser dock att utredningen inte tillräckligt beaktat rådande EU-lagstiftning och det brister i konsekvensanalyserna för flera av förslagen som presenteras.

Domstolen lämnar nedan synpunkter på delar av utredningsförslaget.

Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändringar i skogsvårdslagen

Tillåta främmande arter

En konsekvensanalys saknas genomgående i förslaget. Till exempel, vad kan bli de negativa effekterna på den biologiska mångfalden och Sveriges uppnående av miljömålen om främmande arter av träd tillåts med en större frihet? Det finns ett flertal potentiella konsekvenser med användandet av främmande arter. De flesta arterna är inte anpassade till våra karga miljöer, men de finns exempel på arter som har anpassat sig mycket väl, så till den grad att de har blivit invasiva. Sverige har därtill att uppfylla EU-förordning nr 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Enligt den svenska förordningen kan Sverige föra upp invasiva främmande arter på en nationell förteckning. Att vänta och se hur det går har inte varit en framgångssaga i sammanhanget och riskerna med förslaget förefaller betydligt större än de potentiella vinsterna. En riskanalys är nödvändig för arter som introduceras. I vissa nordiska länder menar utredaren att det är tillåtet att plantera främmande arter, men att det följer med restriktioner och villkor, medan i andra länder är det strikt förbjudet. I vissa länder har invasiva främmande arter orsakat stora ekonomiska skador. Utredaren menar att vi har större kunskap idag och kan därför släppa in främmande arter. Dock har utredaren utelämnat att den kunskap vi har idag mer visar på vilka risker det finns, både ekonomisk och ekologisk, än fördelar. Domstolen avstyrker förslaget.

Ingen underrättelse vid dikning

Utredaren föreslår att markägaren inte längre ska behöva underrätta Skogsstyrelsen om sådan dikning som i samband med avverkning inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Det finns flera negativa effekterna av dikning som främst är kopplade till miljö- och klimatpåverkan, särskilt när det gäller dikning av torvmarker och våtmarker. Dikning innebär en avvägning mellan ekonomisk nytta i skogsbruket och miljömässiga kostnader för resterande del av samhället som ska hantera den ökade klimatpåverkan, påverkan på vattenkvalitet och minskad biologisk mångfald. EU har antagit en ny lag, känd som Naturrestaureringslagen (EU Nature Restoration Law), som fastställer bindande mål för att restaurera skadade ekosystem, inklusive våtmarker, över hela unionen. Enligt nu framställt förslag ska fortsatt dikning som innebär markavvattning och varaktig påverkan på miljön krävas tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Det kan dock vara svårt för den enskilde markägaren att förstå skillnaden mellan dessa två dikningar, och ett problem är att man förlorar möjligheten att följa åtgärder och konsekvenserna av dom. Förslaget innebär därmed att det inte finns någon möjlighet att utöva en tillfredställande tillsyn, vilket inte gör det möjligt att kontrollera om det hade behövts ett tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Baserat på Sveriges åtaganden i EU och riskerna med att ta bort underrättelsekravet avstryker domstolen förslaget.

Ersättning till markägare

Domstolen varken tillstyrker eller avstyrker förslaget. Domstolen vill dock uppmärksamma på att det finns en del terminologiproblematik i förslaget där man ändrat från fastighetsägare till markägare. Det anges inte heller någon begränsning i minsta storlek av ett område för att det ska kunna begäras av fastighetsägaren att det ska bildas ett skogsmarksskyddsområde.

1.7 Förslag till förordning om ändring i artskyddsförordningen

Domstolen vill här påpeka att EU domstolen (Mål C-784/23) under hösten klarlagt att ekonomiska krav inte kan inberäknas.

Övrigt

Ökad skogsgödsling

Det saknas en tillräcklig konsekvensanalys av ökad användning gödsel. Senaste forskningen på användningen av gödsel visar på att svampar försvinner och så även blåbär. Utredaren har inte tittat på vad konsekvenserna för den industrin blir. Utredaren har inte heller tittat på vad konsekvenserna blir för uppfylles av miljökvalitetsnormerna och om det kan leda till ett äventyrande av normen. Utredaren har därmed inte heller analyserat om detta kan få följder för Sveriges uppfyllelse av vattendirektivet.

Höjda anslag

Utredare påpekar även behovet av höjda anslag till Skogsstyrelsen. I det fall Skogsstyrelsen får reella möjligheter att granska och anpassa avverkningsanmälningarna efter rådande miljölagstiftning så kommer de inte bara att kunna uppfylla sin roll som tillsynsmyndigheten men andelen mål som behöver hanteras av domstolen kommer att minska.

Detta yttrande har lämnats av rådmannen Lars Nyberg och tekniska rådet Lovisa Lind Eirell.